

ט. דין איסור חזרה דע"ש, מצואר צתו' דנלמד מהא
ללא יתן עד שיגרף. ובפשוטו זה רק אי
להחזיר תנן וכלשון התו' שם, אבל אי לשהות תנן,
מתפרש בפשוטו עד שיגרף את האפר מע"ש
וכמצואר במהרש"א, וא"כ מהיכ"ת לחדש איסור
חזרה דע"ש. ורצ ששת בעל המימרא דמחזירין אפי'
בשבת, דמשמע דעיקר פלוגתייהו ועכ"פ פליגי נמי
דע"ש, איהו ס"ל דלהחזיר תנן כמצואר בגמ' לו,
ור"ת ז"ל מרא דשמעתא דאיסור חזרה דע"ש ס"ל
לדינא דלהחזיר תנן.

ובידיהו צתו' לו: בגמ' דהא תו ל"ל, פשיטא להו
דאף אי לשהות תנן, פליגי נמי בחזרה
מצעו"י, והכריחו מזה דמסבא ידעינן לה ע"ש, ולא
נחפרש מהיכ"ת דסבא הוא, ובאמת נראה כן, ללא
משמע כלל, דהגדון אי לשהות או להחזיר, נ"מ נמי
להלכתא רבנא לאסור חזרה מצעו"י. אלא דז"ע
טובא, דאף דמשמע כן מהגמ' דאף בשבת, אבל מנ"ל
להגמ' לחדש איסור דע"ש צלי משמעות מהמסנה.

ולד"ד ז"ל היה נראה דשפיר תליא זה אי לשהות
או להחזיר, דאי להחזיר ומשהין אף באינה
גו"ק, א"כ שכיח שיהיה צלי גו"ק, וחיישין טובא
דיצוא להחזיר בשבת, ובפרט אם יתחיל להחזיר סמוך
לשבת וימשך לשבת עצמה, ולזה התחילו באיסור חזרה
מע"ש, וממילא יגרף ויקטום מע"ש, אבל אי לשהות,
ומוכרח לגרף ולקטום משום שהייה בלצד, א"כ אין
שום חשש איסור חזרה בשבת, שהרי כל כירה מושהית
גרף וקטום, ובפחות ממאצ"ד [ולאסורים דלא מהני
בזה גו"ק ל"ש זה], או בנחשול כ"ז ומצטמק ורע לו,
הרי לא נשנית במשנתנו, ואפשר דבפחות ממאצ"ד
לא שכיח כ"כ, וכן מצטמק ור"ל אין חשש כ"כ
לחיתוי [וי"ל דמצעו"י זה עיקר טעם חזרה] לאסור
מצעו"י. ועכ"פ דדין משנתנו אין לנו לחדש איסור
חזרה מצעו"י, וככל איסורי שבת דצ"ה מתירין עם
השמש, והדברים מצוארים צס"ד.

ודיה נראה דיש ללמוד ממשנתנו אף אם לשהות
תנן, דגם איסור השהייה בודאי שזה רק
בשבת, דאסור שיהא מושהה בשבת ע"ג הכירה באינו
גו"ק, וא"כ ה"נ יש לדייק דהו"ל למימר א"כ גרף,
דאסור להשהות בשבת א"כ גרף וקטום מלפני

השבת, ואלא מצואר דגם מצעו"י כבר חשיב כמחזיר
בשבת, ונריך לגרף. וציומר מצואר לסדרת מהר"ם,
דגם צגו"ק יהא אסור להניח לכתחילה בזהך זמן
דמצעו"י, דומיא דשבת, ומתפרש יפה משנתנו עד
שיגרף, אי לשהות תנן, ללא רק מדין חזרה וכמש"נ,
אלא יש דין צמעשה השהייה גם מצעו"י, וממילא
נכלל בזה, איסור שהייה צתחילה מצעו"י אפי' צגו"ק
וונתבאר לעיל דאין כן דעת שאר ראשונים ז"ל, אבל בדברי
הראשונים ז"ל מצואר, דאי לשהות שפיר שייך עד
שיגרף, וכן פשטות הדברים, דאי לשהות תנן,
מתפרש משנתנו דלא יתן דלא ישהה, וזה כפשוטו
מעשה השהייה שנעשה מצעו"י דע"ש, ומתפרש
כפשוטו עד שיגרף וכו', וכן נראה דעת הראשונים,
דאם אסור חזרה נמי דע"ש, זה גם אי לשהות תנן,
וצ"ע כנ"ל.

ולד"ה רא"ש דמצעו"י נוטל ומחזיר מע"ג קרקע, ואם
האיסור מצעו"י רק שיהא גו"ק בשבת,
א"כ אי לשהות תנן לא שייך דין המשנה לאיסור
חזרה מצעו"י, דכלא"ה אין משהין אלא צגו"ק
[ובפחות ממאצ"ד ובנשל כ"ז ומור"ל לא נזכר במשנתנו
וכדנבאר], ואף אם נאמר כדלהלן, שיש מעשה אסור
בחזרה מצעו"י, היינו דגזרו אטו שבת, ואי לשהות
תנן ל"צ לגזור, כיון דלשהייה צכדי צריך גו"ק וכנ"ל
וצ"ע, ולהתו' ומהר"ם דלא מהני שהייה צתחילה
ומע"ג קרקע אף צגו"ק, יש כאן הלכתא רבנא
מצעו"י אף אי לשהות תנן, זולת אם נחדש כנ"ל
דאם לשהות א"צ לגזור צמצעו"י ומיושצ הוכחת
התו"י. ועכ"פ מצואר צתו"י ושאר ראשונים וכמש"נ,
דיש איסור חזרה מצעו"י צין אם להחזיר וצין אם
לשהות, וצ"ע בכל זה.

י. ורבנז הגר"א ז"ל רנג ס"ב, הביא מקור לאיסור
חזרה דע"ש מהירושלמי צפירקין שאמרו,
נטלו מצעו"י מחזירו מצעו"י, משחשיכה מחזירו
משחשיכה, נטלו מצעו"י וקדש עליו היום העמידו
בארץ אסור כו', ולדעת הר"ן ל"ד מצעו"י לחשיכה
ע"ש. ור"ל דלדעת הר"ן אינו מצואר לשון נטלו
מצעו"י כו' נטלו משחשיכה כו', שהרי אין שום דין
חזרה מצעו"י, ומשמע דיש איסור חזרה דע"ש
בשבת דלא יחזיר עד שיגרף, ורק יכול להחזיר גם
מע"ג קרקע, ובסדרת הרא"ש. וצ"ל דעת הרא"ש,
דהא דצירושלמי מצואר דגם בשבת עצמה מחזיר

לאיסור חזרה דע"ש, ובע"כ לסברתם דהפי' בהירושלמי כמש"נ בס"ד.

ורבנז' הגר"א לא ניחא לי' בלשון הירושלמי דבנטלו מצעו"י מחזירו מצעו"י דאין שום דין חזרה בע"ש, ונראה נמי דלא חש רבנז' ז"ל לדקדוק דעד שיגרוף דקאי בע"ש, וכמבואר בציאור הגר"א דלא הזכיר לזה כלל, ורק הביא להגמ' דמחזירין אף בשבת, ולא רמז רבנז' כלל להתו' במשנתנו ד"ה וז"ה, דתמן עיקר דבריהם בזה, ורק הביא להתו' לח: ד"ה אפי' בשבת [דק רמזו שם למה דפירשו במשנה], והביא גם לדחית הר"ן שזה לב"ש, ולהר"ן נמי לא מתישב דקדוק דעד שיגרוף דלא חיישינן לה, ולזה מוכיח מהירושלמי דלא כהר"ן, וכוונת הגר"א כאמור, דכל הנדון בזה בציאור הגמ' דמחזירין אף בשבת, שכלל כמפורש להדיא דיש איסור חזרה [עכ"פ גם] בע"ש, דכל הפירושים לא מחזירין, וכמו"ש הרמב"ן דזה עולה יפה יותר מכל הפי' דיש חזרה דע"ש [וגם פי' הרמב"ן והר"ן דמחזיר בנטל מצעו"י, לא נרמז כלל בגמ'], ואלא דראה הגר"א סברת הר"ן, די"ל דזה אליבא דב"ש, וכדציאור הר"ן לפ"ז הא דאפי' בשבת, ורק זה מה שי"ל דלדידן אין איסור חזרה בע"ש, וזה המבואר בלשון הגר"א דהנדון רק בסברת התו' והר"ן.

יא. אב"י תימה כנ"ל שיהא פשוט איסור חזרה בע"ש בלי מקור מהמשנה, ואף דלר"ת ז"ל בס' הישר מבואר יותר וכמש"נ, מ"מ קשה להבין שפשיטא להו להגמ' כן מסבא.

והגר"א דדיני משנתנו דשהייה ודלהלן בהטמנה, זה מהלכות ערב שבת, צדיני ההכנה לשבת, וצין שהייה וצין חזרה, הכל נאמר [עכ"פ גם] לערב השבת, וזהו לשון המשנה כירה שהסיקוה כו' נותנין עליה כו' לא יתן כו', שזה מהסדר של ערב שבת, ואף אי לשהות תנן, ובה נאמר לשון משנתנו עד שיגרוף, מ"מ מתפרש פלוגתת ב"ש וז"ה בחזרה לאחר ההשהייה והיינו נמי מצעו"י [וקצ"ע דהתו' דייקו מהא דנוטלין דמיירי בשבת עממה, ועמש"כ בזה להלן סוף אות י"ט].

ואכת' נריך ציאור וכנ"ל, דהרי אי לשהות תנן, אין נ"מ צדין משנתנו צין שהייה לחזרה, וחד דינא להו לגרוף או לקטום, ומהיכ"ת לחדש איסור

מע"ג קרקע, זה דלא כתלמודא דידן, דמשמע שיש איסור חזרה בשבת עממה מע"ג קרקע אף שנטל בשבת. ועכ"פ מבואר גם בדברי רבנז' הגר"א, דאף דשיטת הירושלמי לשהות תנן, כמפורש בירושלמי בפרקין הא כיני מתניתא מקיימין עליה תבשיל, ושפיר מתפרש משנתנו עד שיגרוף וכנ"ל, מ"מ ס"ל לאיסור חזרה מע"ש.

וצי"ע דמהיכ"ת לחדש כזאת, וגם לא נתפרש כ"כ להדיא בירושלמי המחדש לאיסור חזרה דע"ש. ועוד בל"ע דכלשון זה ממש מצינו בירושלמי בפ' במה טומנין ודלהלן, נטלו מצעו"י מחזירו מצעו"י, נטלו משחשיכה מחזירו משחשיכה, נטלו מצעו"י וקדש עליו היום כו', אם נתקלקלה הגומא אסורה ע"ש, ותמן נמי אין שום חידוש כלל בנטלו מצעו"י [וצ"ל דמ"מ תמן באמת אין נ"מ צין נטלו מצעו"י לנטלו משחשיכה, וכאן בחזרה משחשיכה נריך גו"ק, ומדויק בלשון הגר"א דל"ד מצעו"י לחשיכה, ואולי גם לשון הירושלמי בפ' במה טומנין, זה כהמשך כמו שאמרו כן בפירה בחזרה, וגם שערי הירושלמי נעולות לפנינו לדעת משנתו וגירסתו של הגר"א בזה].

וצי"ע רבנז' הגר"א היה נראה בכוונת הירושלמי, דבא לבאר דאין איסור חזרה מע"ג קרקע אלא בנטל מע"ש ומחזירו בשבת, לזה מפרש דבע"ש עממו אין שום איסור ע"י הנטילה, וגם לא גזרינן אטו שיחזירו בשבת, וכן בשבת עממה דנריך גו"ק מ"מ נוטל ומחזיר מע"ג קרקע, וכל האיסור בנטל מע"ש ומחזיר בשבת מע"ג קרקע, אצל אה"נ דאין שום איסור חזרה בע"ש.

והרמב"ן והר"ן ז"ל הביאו לסברת הירושלמי צדעת תלמודא דידן [כ"נ יותר גם צדעת רמב"ן], והרמ"א הביא לזה לדינא, דבשבת עממה מותר להחזיר אף מע"ג קרקע, וזה מתורתו של הרמב"ן, דבמתילה הביא לספר התרומה לאיסור חזרה מצעו"י וז"ש בגמ' אפי' בשבת, ושזב הביא להירושלמי וכ' שזה מוכיח שפירוש [כנ"ל, וכ"ה ברמב"ן השלם הנדמ"ת, ולא שפיר כנודפס] אפי' בשבת היינו שקילק מע"ש והחזרה בלכד בשבת, וכוונתם מבוארת לאפוקי מהפירוש דאפי' בשבת דיש איסור חזרה בע"ש, ומבואר דפשיטא להו דלהירושלמי א"י לחדש כלל

נאסר חזרה מצעו"י, והצאור דאין כאן איסור במסוים לחזרה ולא לשהייה, אלא כאמור דל"ש בפתחם כאילו להקדים זמן השבת, ושיאסר ממילא איסורי וגזירות דשבת, ושייך רק לאסור הפעולות, דמחמת הזמן הסמוך לשבת, כאילו שייכים כבר לשבת, והאיסור הוא בעצם מעשה ההשהייה אי לשהות תנן, וכלומר דבמשהה זמן הזה מצעו"י, כאילו כבר משהה בשבת דנריך לגרוף, ולמהר"ם ודעימיה כבר לא מהני נמי גו"ק, ולשאר הראשונים דנכתבאר דלא לא אמרין שיאסר כמשהה בתחילה בשבת, דזה שייך רק בשבת עצמה ודנכתבאר היטב בס"ד, ומצעו"י רק נריך גו"ק, וא"כ ללחא דחזרה להך איסור, ומדין שהייה סגי לאיסור להחזיר מצעו"י וכמש"נ.

ויש לבאר עוד בזה, דדוקא אי לשהות תנן, סברא הוא דפליגי בחזרה מצעו"י, דמסתברא דאסור שהייה ע"ג הכירה בשבת, בלי שום התעסקות בתשיל כלל, דחיישין לחיתוי, ממילא מבוחר דלהתעסק בידים להניח התשיל ע"ג הכירה מצעו"י בזמן שכבר א"י להרחית, בודאי דחיישין שימשך לחיתוי בשבת עצמה, ועכ"פ לא גרע משהייה ממילא, ולכ"ש כבר אין מחזירין כלל אף מצעו"י, ולכ"ה עכ"פ נריך שיגרוף או יקטום. ובתו"י לו: הנ"ל, כתבו דאין לומר דעד שיגרוף בא לאשמעינן איסור חזרה מצעו"י, דהרי אף אי לשהות תנן ידעינן מסברא לאסור חזרה מצעו"י, אכל דעת ר"ת ושאר ראשונים נראה דשפיר דקדקו במשנתנו לחדש דינא דחזרה מצעו"י, ולהנ"ל י"ל דא"י, דאי לשהות תנן, ידעינן מסברא דמעשה הנחה ע"ג כירה בזה זמן דסמוך לשבת, לא גרע משהייה בעלמא בשבת עצמה, ולכ"ש דאין מחזירין כלל בשבת, ה"נ בזה זמן חמיר יותר מעשה אף בע"ש, ולכ"ה נריך גו"ק, אכל אי להחזיר תנן, שפיר נריך לאשמעינן במשנתנו חידוש איסור חזרה אף בע"ש.

ובאבות נראה לע"ד הקלושה, דקשה לומר דאיסור חזרה דע"ש, נלמד אף ורק מדקדוק משנתנו דעד שיגרוף, דכל כי האי היה נריך להתפרש בגמ', וקרוצ הדבר צעניי שגם לר"ת ודעימיה, מסברא אסור חזרה סמוך לשבת במצב שלא ירחיק, וכדברי התו"י, ורק נלמד ונרמז גם במשנה, וכבר נתבאר סברת רבנו הגר"א וכהר"ן וריטב"א דלא חשו כלל להך דיוקא דעד שיגרוף וכש"נ.

חזרה מחודש מצעו"י, ויותר היה ראוי לאסור שהייה בתחילה כשצבת עצמה, וכסברת מהר"ם דלא מהני אף בגו"ק, אכל להראשונים דלא נחתי לסברת מהר"ם וכדנכתבאר, נ"ע מהיכ"ת שייך לאסור חזרה בדוקא, והרי חזרה ושהייה חד הוא בדין המשנה דנריך גו"ק.

גם יש להתבונן, דאי לשהות תנן, וגם כבר חל איסורי כירה מצעו"י, וא"כ היה ראוי לאסור אף בשהייה בזה זמן דמצעו"י, ואף במושהה מקודם ע"ג הכירה, מ"מ בהגיע הך זמן דאין שבות להרחית מצעו"י, יאסר המשך השהייה בלי גו"ק, ובאיסור שהייה דשבת עצמה, וכמו באיסור חזרה דשבת, אמרין דמשעה שא"י להרחית, כאילו כבר שייך לשבת לאיסור חזרה, ה"נ באיסור שהייה דשבת בלי גו"ק, נימא דבהך זמן מצעו"י, חל דין שבת לאיסור שהייה בלי גו"ק, ומאי שנא לאסור רק חזרה ולא שהייה, וזה קשה גם לסברת מהר"ם, דלא אסר בהך זמן, אלא שהייה בתחילה אף בגו"ק, אכל לא אסר מהר"ם המשך השהייה בלי גו"ק, ולכאורה היה נראה כן לו"ד הראשונים, דאי לשהות תנן, כל שהגיע הזמן שא"י להרחית, חל איסור השהייה, ואסור המשך השהייה אלא"כ יגרוף, וכמו איסור שהייה דתחילת השבת עצמה, ומבוחר היטב דאי לשהות תנן, אין דין מיוחד של חזרה נורק מה שנתבאר בגמ' באיסור מוכה, וחל איסור שהייה וחזרה ביחד להנריך גו"ק, ול"ע בזה.

והנראה בזה, דלא ניתן להאמר ולחדש איסור שבת, שיחול ממילא מצעוד יום באיזה זמן שהוא, ורק שייך דהפעולות שנעשים בתשיל בזה זמן דסמוך לשבת, כבר שייך לפעולות של שבת, שכאילו כבר מצב של שבת בזה כירה, או דזה פעולה שגורר חיתוי בשבת, אכל ל"ש שבלי שום פעולה יקדים לבוא איסור שבת מצעו"י, ול"ש שהקדירה מושהה ע"ג הכירה, והוא מותר בכל מלאכה וכותב ותופר, ואיסור שבת חל זה מאליה מצעו"י לסלק הקדירה ולגרוף, וזה המכוון דנאסר רק בחזרה, דהיינו שנאסר במעשה החזרה בתשיל ובכירה בזה זמן דמצעו"י כשצבת עצמה.

ונראה דזה הצאור, דאף אי לשהות תנן ודין משנתנו חד הוא לשהייה וחזרה, מ"מ

וּנְרָאָה עוֹד לִפְשֵׁט הַרְמָצִין וְהַרְצִין צָהָל דְּמַחְזִירִין אֲפִי' בְּשַׁבָּת, דְּהֵיִינוּ בְּנוֹטְלוּ מַצְעוּי וְכַהֲרוֹשְׁלָמִי, דִּי לִלְדָּכְתִּי שְׁפִיר מוֹכַח דִּין חוֹרָה דְּעֶרְבַּ שַׁבָּת, דְּלִשּׁוֹן אֲפִי' בְּשַׁבָּת כַּסְבֵּרַת הִירוֹשְׁלָמִי, לֹא נִיתָן לְפֶרֶשׁ, אֲלֵא דְלֹא רַק בְּנוֹטְלִי וּמַחְזִירִי בְּשַׁבָּת אֲלֵא אֲפִי' רַק מַחְזִירִי בְּשַׁבָּת, וְנִיחְזִי דְּאִי דְּסַתֵּם מַשְׁנַתִּינוּ נוֹטֵל בְּשַׁבָּת וּמַחְזִירִי בְּשַׁבָּת, אֲלֵא מֵהַלְשׁוֹן אֲפִי' בְּשַׁבָּת, דְּעַד הַשְׁתָּא נְמִי בְּשַׁבָּת קִיִּמִּינִי, דְּבִלְשׁוֹן מַחְזִירִין אֲפִי' בְּשַׁבָּת, לֹא נִרְמֵז כֻּלָּל דְּהִנְטִילָה בְּחוּל, דְּלַעוֹלָם הַחִידוּשׁ בְּחוֹרָה וּמַשׁוּ"ה נִקְטָה מַחְזִירִין, וְזֶה רַק מִתְּפֶרֶשׁ יִפְהֵ, אִי עֵיקָר דִּין חוֹרָה דְּהַמְשָׁנָה זֶה בְּעֶרְבַּ שַׁבָּת, וְנוֹטֵל וּמַחְזִירִי הַכֹּל בְּעַ"שׁ, וְאִמְרוּ עֲלֵה מַחְזִירִין אֲפִי' בְּשַׁבָּת, וּפִירוּשׁ הַדְּבָרִים דְּלֹא רַק נוֹטֵל וּמַחְזִירִי בְּעַ"שׁ, דְּהִנְטִילָה וְהַחוֹרָה בְּחֵד זִמְנָא, וְכֻלָּל זֶה נוֹטֵל וּמַחְזִירִי בְּשַׁבָּת עֲמָה [אֵס נִפְרַשׁ לְהַגְמִי דִּידֵן הַכֹּל כַּסְבֵּרַת הִירוֹשְׁלָמִי וְכַהֲרִין], אֲלֵא אֲפִי' נִיִּטֵּל בְּחוּל [וְכַדְנָתָאֵר שְׁכָךְ מִתְּפֶרֶשׁ לִשּׁוֹן הַמְשָׁנָה] וּמַחְזִירִי אֲפִי' בְּשַׁבָּת, וְזֶה הַפֶּשֶׁט מַחְזִירִין דִּיִּקָּא אֲפִי' בְּשַׁבָּת, בְּאֻפִּין דְּנִלְמַד מִזֶּה חוֹרָה דְּעַ"שׁ כְּמוֹ שְׁלֵמְדוֹ הָרִאשׁוֹנִים מִזֶּה לְשִׁיטָתָם וּפִירוּשָׁם, וְהַרְמָצִין וְהַרְצִין פִּירוּשׁוֹ לִשּׁוֹן אֲפִי' בְּשַׁבָּת דְּקָאִי אֲמַחְזִירִין, דְּאֲפִי' אֵס הַחוֹרָה בְּלִבָּד הִיָּה בְּשַׁבָּת, וְלֹא רַק בְּנוֹטֵל וּמַחְזִירִי בְּשַׁבָּת אֲלֵא אֲפִי' נוֹטֵל מַצְעוּי וְרַק מַחְזִירִי בְּשַׁבָּת.

יג. וְיֵשׁ לְהַתְּבֹנֵן בְּעֵיקָר דִּין אִיסוּר חוֹרָה דְּעַ"שׁ, וְיֵשׁ לְהַבִּין צוּה, דְּבַעֲטָם לֹא שִׁיךְ לְחוּל אִיסוּרִי שַׁבָּת מַצְעוּי, וְלֹא שִׁיךְ שְׁכֻתָּה וְתוֹפֵר וְאִיסוּר בְּחוֹרָה, אֲלֵא דְּאִי לְהַחְזִיר תִּנּוּן, וְזֶה שְׁמוּשָׁהּ מַעַ"שׁ, אִין צוּה אִיסוּר שְׁהִיָּה בְּשַׁבָּת, וְרַק מֵהַ שְׁהוֹחֹזֵר בְּשַׁבָּת עֲמָה, אִין צוּה הֵיתֵר דְּשְׁהִיָּה דְּעַ"שׁ, אֲלֵא אֲלֵא גִרְף אִו קֵטֶס, דְּאִו מַחְזִירִי בְּשַׁבָּת, וְזֶה הַמֶּשֶׁךְ הַשְׁהִיָּה דְּעַ"שׁ, וְזֶה דִּין אִיסוּר חוֹרָה דְּעַ"שׁ, דְּבַהֲגִנָּה בְּזִמְנֵן שְׁאִי לְהִרְמִית, אִין צוּה הֵיתֵר הַשְׁהִיָּה מַעַ"שׁ, וְאִין לְהַשְׁתִּיתָה בְּשַׁבָּת אֲלֵא עַד שִׁיגְרוּף אִו יִקְטוּס [לְהִרְמִית, וְלִהְיוֹת] וְהַרְמִית גּוֹ"ק נְמִי לֹא מִהֵנִי וְכַ"נ, בְּאֻפִּין דְּאִין כֹּאן אִיסוּר מַעַ"שָׁה הַחוֹרָה דְּשַׁבָּת, אֲלֵא דְּאִין כֹּאן צָהָל מַעַ"שָׁה חוֹרָה הֵיתֵר לְהַמְשֵׁךְ הַשְׁהִיָּה בְּשַׁבָּת [וּבְשַׁבָּת עֲמָה יֵשׁ שְׁנֵי הַדְּבָרִים וְכַמֶּשֶׁ"נ צוּה].

יד. וְכַבְּאֻרָה יֵשׁ לְבָאֵר כֵּן בְּסַבְּרַת הָרִאשׁוֹנִים, דְּמַצְעוּי נוֹטֵל וּמַחְזִירִי מַעַ"שָׁה, וְאִיכָא רַק לְדִינָא דְּעַד שִׁיגְרוּף, וְהֵיִינוּ לְדָכְתִּי לִ"ש אִיסוּרִי חוֹרָה דְּשַׁבָּת, וְרַק שִׁיחָה גּוֹ"ק לְשַׁבָּת, דְּאִין כֹּאן שְׁהִיָּה מַעַ"שׁ, וְלְסַבְּרַת הַתּוֹ מַצְעוּי נְמִי אִינוּ מַחְזִירִי מַעַ"שָׁה, וְכַתִּילָה לֹא מִהֵנִי נְמִי גּוֹ"ק כְּדִבְיָאֵר מַהֲרָ"ס, לְכַאֲוִרָה הֵיִינוּ דִישׁ כְּבֵר מֵאִז אִיסוּרִי דְּשַׁבָּת דְּחוֹרָה וְהַשְׁהִיָּה בְּתַחֲלִילָה, וְאִף דְּקִי"ל כְּצִ"ה דְּמַחְזִירִין עִם הַשֶּׁמֶשׁ, וְגַם לְצִ"ש אִין אִיסוּרִי מַצְעוּי אֲלֵא בְּשַׁבָּת, נִתְּחַדֵּשׁ כֹּאן בְּכִירָה בְּמִנְצָה שְׁאִי לְהִרְמִית דְּכַבֵּר חַל צֶה אִיסוּר חוֹרָה דְּשַׁבָּת.

טו. נִרְאֵה לְאִידֵךְ גִּיסָא, דְּאִדְרָבָה דְּסַבְּרַת הָרִאשׁוֹנִים לְשׁוֹנוֹ דְּגִזְרוּ עַ"שׁ אִטּוּ שַׁבָּת, וְאִי יַחְזִיר אֲתִי

יז. וְנִרְאֵה עוֹד לִפְשֵׁט הַרְמָצִין וְהַרְצִין צָהָל דְּמַחְזִירִין אֲפִי' בְּשַׁבָּת, דְּהֵיִינוּ בְּנוֹטְלוּ מַצְעוּי וְכַהֲרוֹשְׁלָמִי, דִּי לִלְדָּכְתִּי שְׁפִיר מוֹכַח דִּין חוֹרָה דְּעֶרְבַּ שַׁבָּת, דְּלִשּׁוֹן אֲפִי' בְּשַׁבָּת כַּסְבֵּרַת הִירוֹשְׁלָמִי, לֹא נִיתָן לְפֶרֶשׁ, אֲלֵא דְלֹא רַק בְּנוֹטֵל וּמַחְזִירִי בְּשַׁבָּת אֲלֵא אֲפִי' רַק מַחְזִירִי בְּשַׁבָּת, וְנִיחְזִי דְּאִי דְּסַתֵּם מַשְׁנַתִּינוּ נוֹטֵל בְּשַׁבָּת וּמַחְזִירִי בְּשַׁבָּת, אֲלֵא מֵהַלְשׁוֹן אֲפִי' בְּשַׁבָּת, דְּעַד הַשְׁתָּא נְמִי בְּשַׁבָּת קִיִּמִּינִי, דְּבִלְשׁוֹן מַחְזִירִין אֲפִי' בְּשַׁבָּת, לֹא נִרְמֵז כֻּלָּל דְּהִנְטִילָה בְּחוּל, דְּלַעוֹלָם הַחִידוּשׁ בְּחוֹרָה וּמַשׁוּ"ה נִקְטָה מַחְזִירִין, וְזֶה רַק מִתְּפֶרֶשׁ יִפְהֵ, אִי עֵיקָר דִּין חוֹרָה דְּהַמְשָׁנָה זֶה בְּעֶרְבַּ שַׁבָּת, וְנוֹטֵל וּמַחְזִירִי הַכֹּל בְּעַ"שׁ, וְאִמְרוּ עֲלֵה מַחְזִירִין אֲפִי' בְּשַׁבָּת, וּפִירוּשׁ הַדְּבָרִים דְּלֹא רַק נוֹטֵל וּמַחְזִירִי בְּעַ"שׁ, דְּהִנְטִילָה וְהַחוֹרָה בְּחֵד זִמְנָא, וְכֻלָּל זֶה נוֹטֵל וּמַחְזִירִי בְּשַׁבָּת עֲמָה [אֵס נִפְרַשׁ לְהַגְמִי דִּידֵן הַכֹּל כַּסְבֵּרַת הִירוֹשְׁלָמִי וְכַהֲרִין], אֲלֵא אֲפִי' נִיִּטֵּל בְּחוּל [וְכַדְנָתָאֵר שְׁכָךְ מִתְּפֶרֶשׁ לִשּׁוֹן הַמְשָׁנָה] וּמַחְזִירִי אֲפִי' בְּשַׁבָּת, וְזֶה הַפֶּשֶׁט מַחְזִירִין דִּיִּקָּא אֲפִי' בְּשַׁבָּת, בְּאֻפִּין דְּנִלְמַד מִזֶּה חוֹרָה דְּעַ"שׁ כְּמוֹ שְׁלֵמְדוֹ הָרִאשׁוֹנִים מִזֶּה לְשִׁיטָתָם וּפִירוּשָׁם, וְהַרְמָצִין וְהַרְצִין פִּירוּשׁוֹ לִשּׁוֹן אֲפִי' בְּשַׁבָּת דְּקָאִי אֲמַחְזִירִין, דְּאֲפִי' אֵס הַחוֹרָה בְּלִבָּד הִיָּה בְּשַׁבָּת, וְלֹא רַק בְּנוֹטֵל וּמַחְזִירִי בְּשַׁבָּת אֲלֵא אֲפִי' נוֹטֵל מַצְעוּי וְרַק מַחְזִירִי בְּשַׁבָּת.

יח. וְהַרְמָצִין הַצִּיָּא לְהִירוֹשְׁלָמִי, לְפִירוּשׁ מַחְזִירִין אֲפִי' בְּשַׁבָּת, דְּכַתִּילָה צִיָּאֵר הַגְמִי עַפְ"י סִפְרֵי הַתְּרוּמָה דְּאִיסוּר חוֹרָה מַצְעוּי, וְכַתֵּב שְׁזֶה עוֹלָה יִפְהֵ יוֹתֵר מִהַפִּירוּשִׁים הָאֲחֵרִים, וְתוֹ מוֹכִיחַ מִהִירוֹשְׁלָמִי לְפֶשֶׁט הַגְמִי, וְאִ"ל לְחִידוּשׁ חוֹרָה דְּעַ"שׁ, וְאִכְתִּי יִלְ"פ דִּינִי חוֹרָה שְׁכֻתָּה גַם בְּשַׁבָּת עֲמָה, אֲלֵא דְּנִרְאֵה נוֹטָה יוֹתֵר כַּהֲרוֹשְׁלָמִי, וְהַרְצִין פִּירוּשׁוֹ בְּגַמִּי מַחְזִירִי לִיָּה דְּצִ"ש לְטַעְמִיָּה, וְהַצִּיָּא לְהִירוֹשְׁלָמִי בְּעֵיקָר לְבָאֵר דְּדִינִי הַחוֹרָה בְּסוּגִין זֶה רַק בְּכַהֲרִי, וְתוֹ כִּי דְּאִפְשָׁר לְפִי"ז גַם לְפֶרֶשׁ הַגְמִי דְּאֲפִי' בְּשַׁבָּת.

יט. וְדַעַת רַבְּנוּ הַגְרָ"א דְּאִדְרָבָה מֵהֵךְ יְרוּשְׁלָמִי דִּיִּקָּא מוֹכַח לְאִיסוּר חוֹרָה דְּעַ"שׁ, וְמִ"מ לֹא נִיחָא לִיָּה לְפֶרֶשׁ כֵּךְ גַּמִּי דִּידֵן דְּמַחְזִירִין אֲפִי' בְּשַׁבָּת, וְכַדְנָתָאֵר הֵיטֵב לְעִיל צִ"ד, אֲלֵא אִדְרָבָה לֵהךְ יְרוּשְׁלָמִי מַחְזִירִי הַגְמִי דְּאֲפִי' בְּשַׁבָּת כְּלוּמַר לֹא רַק חוֹרָה דְּעַ"שׁ, וְאִדְרָבָה מוֹכַח מִתְּלַמוּדָא דִּידֵן דְּדִין הֵנִיחַ עַג"ק וְדַעַתוֹ לְהַחְזִיר זֶה גַם בְּנוֹטֵל וּמַחְזִירִי בְּשַׁבָּת וְלֹא כַּהֲרוֹשְׁלָמִי, וְרַק שְׁאִין זֶה בְּחוֹרָה דְּעַ"שׁ וְכַהֲרָ"שׁ.

נמי להחזיר משחשיכה ע"ש, ומתבאר גדר הדברים דגזרו על מעשה החזרה בע"ש, וזה שמתבאר הרא"ש, דזה דוקא במצב שהייה דומיא דשבת דהיינו אחר שנתבשל כ"ז, וזכה"ג יש לחוש אטו שבת, אבל לפני שנתבשל כ"ז עוד לא הגיע מצב שהייה של שבת, ולא יטעו מזה להחזיר בשבת, וכן להחזיר מע"ג קרקע לא גזרו כ"כ בחזרה מצעו"י, וכן לא גזרו כ"כ לאסור שהייה בתחילה מצעו"י בגו"ק, דאין זה יסוד האיסור לחזרה, רק גזירה אטו חזרה דשבת, באופן דלסדרת הרא"ש יש כאן איסור דרבנן במעשה החזרה דמצעו"י.

וביותר נראה לסדרת הרא"ש, דאין לנו בחזרה מצעו"י אלא איסור החזרה בלבד, שגזרו שלא יבוא לחזור בשבת, אבל בעבר והחזיר מצעו"י ולא גרף ולא קטם, או בבוא השבת ורואה לשהות ולא להחזיר, שפיר משהה בלי גו"ק לדקיי"ל דלהחזיר חנו, ותדע שהרי כל זמן דמצעו"י לא נאסרה שהייה ע"ג הכירה, וגם בהניח ע"ג קרקע מחזיר ורק צריך לגרוף, ועד כניסת השבת יכול לגרוף ולהחזיר, דודאי דלא נאסרה הכירה במה שהחזיר פעם אחת מצעו"י בלי גו"ק, ואין עליו אלא דין גו"ק להחזיר, וממילא נראה דבבוא השבת ולא גרף, שפיר יש כאן המשך השהייה דערב שבת, ולשהות מותר, ולא נאסר מצעו"י אלא מעשה החזרה משום גזירה, אבל אין בזה הפקעה בהשהיה דשבת, שהרי בגו"ק שפיר משהה, ולא חשיב כמשהה בתחילה שאסור גם בגו"ק [בסדרת מהר"ם], וממילא לא נאסרה השהייה בשבת, כיון שזה מושהה מערב שבת, ורק בבא להחזיר אף בע"ש לא התירו לו עד שיגרוף, אבל שפיר יש כאן שהייה בע"ש, ומשהה גם אז בתחילה ומחזיר מע"ג קרקע בגו"ק, ובאינו גו"ק נשאר רק היתר השהייה.

ויש מקום לומר, דכיון דשם חזרה עלה, הא דהניח מצעו"י, מחויב כל רגע לסלקה ככל חזרה דאיסור, וממילא אין היתר שהייה לשבת דשם חזרה עלה, אבל נראה עיקר, דכיון דמשהה בתחילה בגו"ק וכמש"נ לעיל, ובדאי דגורף עד השבת ומחזיר, ה"נ חשיב שפיר המשך מצעו"י לשהיה דשבת, ואין זה כמשהה בתחילה בשבת, ואפשר דבע"ש צריך לסלק עד שיגרוף, דחשיב כממשיך בחזרה דגזרו בה אטו שבת. ואל תתמה דמצעו"י צריך לסלק ובבוא השבת

משהה ואינו גורף, די"ל דדינא דעד שיגרוף דמשנתניו מצעו"י היינו בזמן הגריפה וזה עד השבת, ועם השבת הוקצע דינו או לשהיה בלבד באינו גו"ק או בחזרה בגו"ק. ויותר נראה דגזרו רק על מעשה החזרה מצעו"י שיגרוף [ומ"מ י"ל כנ"ל דכל זמן היתר הגריפה זה המשך אחד של החזרה], ובשבת בלא גרף אי להחזיר תנן שפיר משהה דאין זה כמשהה בתחילה וכמש"נ.

ולדעת החו' ומהר"ם ועוד, איסור חזרה מצעו"י ככל חומר חזרה דשבת עצמה, וגם בלא נתבשל כ"ז אסור בחזרה, וא"ל למצב דומיא דשבת, ולסדרתם י"ל דבעצם לא נראה כ"כ שיהא כבר איסור מצעו"י ממש כשבת עצמה, ואלא גדר הדבר דמהך זמן שא"י להרחית, רק לא חשיב שהייה מערב שבת להיתר המשך השהייה בשבת, דהשהייה וההכנה דע"ש היינו במניח ע"ג הכירה בכדי שירחית וישאר מושהה לשבת, אבל בזמן שלא ירחית, לא חשיב מוכן ומושהה מע"ש, ובלא נתבשל כ"ז בודאי דאין זה מצב של מוכן ומשהה לשבת, ולזה לא הותר שהייתו בשבת כי אם בגו"ק, ובהניח ע"ג קרקע, כשם דשבת עצמה הר"י הפסק השהייה, ה"ה מצעו"י זה מפסיק המשך השהייה וההכנה, ואין בזה היתר בהמשך השהייה, ולסדרת מהר"ם אין בזה ההכנה וההשהייה מצעו"י להיתר השהייה בתחילה אף בגו"ק, כמו דשבת עצמה לא מהני ההנחה בגו"ק, באופן דאין כאן מעשה איסור חזרה, דזה לא שייך כ"כ לפני שבת, אלא דחסר קביעות והכנת השהייה מע"ש, וממילא השהייה בשבת באיסור.

ואפשר לומר דיש גם מעשה איסור וגזירה בחזרה מצעו"י, אבל עכ"פ נראה דיסוד הדבר הוא איסור השהייה בשבת, דלא חשיב מושהה מע"ש, כי אם בהניחו בעוד שיכול להרחית, ובהחזירו אח"כ מעג"ק בטל נמי המשך השהייה דמצעו"י, ואין היתר השהייה בשבת, ונראה יותר דרק זה מה שאמרו חכמים, ולא איסורי שבת מצעו"י, ועכ"פ לשיטתם נראה דזה מפקיע השהייה בשבת, ולדנקטין כהרא"ש וכמבואר בהגר"א וכהמ"ב, נראה עיקר כנ"ל דאין לנו מצעו"י אלא גזירה אטו שבת ותו לא ואין לנו הפקעת השהייה, ושפיר משהין בלי גו"ק אי להחזיר תנן.